

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти
у Закарпатській області

**Виявлення, вивчення, узагальнення та
поширення перспективного педагогічного досвіду**

**Методичні рекомендації
(зі змінами та доповненнями)**

Ужгород 2014

Виявлення, вивчення, узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду / Методичні рекомендації щодо виявлення, вивчення, узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів // Зі змінами та доповненнями – Ужгород, 2014. – 20 с.

У методичних рекомендаціях розкрито матеріал, який стосується виявлення, вивчення і поширення перспективного педагогічного досвіду педагогічних працівників навчальних закладів.

Відповідно до наукового обґрунтування сучасним досягненням педагогіки та методики, висвітлено питання, якими цікавляться викладачі, методисти, керівники навчальних закладів ПТО, розгорнено понятійний апарат проблеми та алгоритм роботи методиста, з'ясовано критерії досвіду, принципи його функціонування в педагогічній практиці, розкрито технологію поширення та освоєння перспективного педагогічного досвіду.

Адресовано директорам, їх заступникам, методистам, педагогічним працівникам ПТНЗ.

Розробник:

Король Т.М. – методист НМЦ ПТО у Закарпатській області.

Відповідальний за випуск: Слюсарєва О.В.

Зміни та доповнення схвалено

Навчально-методичною радою НМЦ ПТО у Закарпатській області

28 січня 2014 року, протокол №1

Зміст

Вступ

1. Рекомендації методисту (керівнику навчального закладу), який вивчає педагогічний досвід викладача.
2. Критерії оцінки перспективного педагогічного досвіду.
3. Етапи вивчення кращого педагогічного досвіду.
4. Основні вимоги до оформлення матеріалів.
перспективного педагогічного досвіду.
- 4.1. Структура матеріалів перспективного педагогічного досвіду.
- 4.2. Структура змісту досвіду.
5. Технологія поширення, впровадження, освоєння перспективного педагогічного досвіду.

Список використаної літератури

Додатки

Вступ

У системі професійно-технічної освіти області накопичений певний педагогічний досвід, який, в основному, відповідає сучасним вимогам, хоч розвиток педагогічної творчості, інноваційних технологій, впровадження педагогічного досвіду носять ще обмежений характер.

До педагогічного досвіду, що підлягає вивченню, узагальненню та практичному впровадженню, відносяться методи і прийоми управлінської діяльності, навчання і виховання учнівської молоді і робітничої зміни, які використовують директори, заступники директорів професійно-технічних навчальних закладів, викладачі теоретичних дисциплін, майстри виробничого навчання, методисти, вихователі.

Досвід – це підґрунтя, на якому сформовано педагогічну майстерність, джерело розвитку педагогічної науки та практики, пробний камінь під час експерименту, перевірки істинності теорій, концепцій, процесів, похідна від знань і практики, рубіж, на який потрібно вивести масову практику.

Перспективний педагогічний досвід – важливий фактор підвищення педагогічної майстерності, розвитку творчої ініціативи викладача, невичерпне джерело нового, прогресивного. Він повинен бути оригінальний за змістом, логікою, методами і прийомами. Це зразок педагогічної діяльності, що дає кращі результати порівняно з масовою практикою. У ньому творчо відбиваються досягнення, висновки і рекомендації педагогічної науки, реалізуються виявлені закономірності, синтезуючись з особистим досвідом педагога.

Робота з вивчення, узагальнення і впровадження педагогічного досвіду повинна бути цілеспрямованою, систематичною щодо впровадження інноваційних ідей, наукових і методичних досягнень.

Аналіз практики впровадження перспективного педагогічного досвіду у ПТНЗ області висвітлив ряд проблем, які гальмують цей процес:

- частина викладачів слабо інформована про кращий досвід із свого предмета;

- недостатньо вивчається система роботи педагогічних працівників у міжквартальний період;

- відсутній науковий підхід до аналізу досвіду (звертається увага на зовнішню сторону, описуються факти, а не об'єктивні закономірності педагогічного процесу);

- саме конструювання педагогічного досвіду слабке в науково-методичному відношенні, не використовуються фахові газети і журнали, у яких публікуються матеріали кращого управлінського, педагогічного та виробничого досвіду;

- навчально-виховний процес вивчається без урахування тих змін, що відбуваються у суспільстві, нових форм і методів навчання і виховання, які запроваджуються у кращих навчальних закладах ПТО;

-в окремих випадках упровадження ППД і педагогічних інновацій розглядається як приватна справа або ініціатива окремих педагогів;

-ППД в окремих ПТНЗ впроваджується шляхом адміністрування, а не розвитку творчого процесу.

ППД у наших ПТНЗ є раціоналізаторським за своєю суттю. Новаторський досвід майже не зустрічається.

Значна роль у створенні ППД належить цілеспрямованості педагогічного колективу на розв'язання єдиної педагогічної (методичної) проблеми, створеним умовам для ефективної роботи педагогів, методистів, майстрів та вихователів.

Досягнення колективу чи окремих педагогів оцінюються за рівнем теоретичних знань, практичних умінь і навичок учнів шляхом порівняльного контролю. Результати навчального закладу порівнюються з результатами роботи педагога, досвід якого планується вивчати, узагальнювати та , у разі доцільності, поширювати в інших ПТНЗ.

Можна вивчати досвід декількох педагогів з одного й того предмета, професії (паралельні групи), чітко визначивши тематику чи проблему. Керівникам ПТНЗ, методистам необхідно стимулювати педагогів до творчого пошуку, до напрацювання власної системи, методики навчання учнів тієї чи іншої професії з умілим використанням найоптимальніших прийомів, форм, методів, засобів навчання.

Саме узагальнення досвіду може бути проблемним чи монографічним. Висвітлити порядок планування, вивчення, узагальнення і поширення перспективного педагогічного досвіду у професійно-технічних навчальних закладах намагається автор даних методичних рекомендацій, опрацювавши відповідні джерела сучасних науково-методичних центрів України та області. Методичні рекомендації складаються із вступу, основної частини і додатків, які наочно ілюструють практичні заходи щодо організації цього процесу в ПТНЗ.

1. Рекомендації методисту (керівнику навчального закладу), який вивчає педагогічний досвід викладача

1. Вивчити літературу з певної проблематики. Уточнити питання, які можуть виникнути під час формування досвіду роботи.
2. Зібрати відомості про викладача, провести цикл бесід із його колегами, учнями, батьками.
3. Відвідувати уроки викладача. З'ясувати суть досвіду, науково-методичне підґрунтя його роботи, методику організації уроків.
4. З'ясувати вплив викладача на учнів, ставлення учнів до викладача і до дисципліни, яку він викладає.
5. Здійснити моніторинг навчальних досягнень учнів, вивчити, наскільки вони опанували елемент наукової організації праці.
6. Провести аналіз рівня вихованості учнів.
7. Проаналізувати спільно з викладачем досвід його роботи:
 - основні педагогічні завдання, які він вирішує;
 - наукова обґрунтованість досвіду;
 - рівень новизни та актуальності;
 - можливості застосування досвіду в інших умовах.
8. Допомогти викладачу систематизувати матеріали з досвіду роботи: методичні розробки уроку, позакласних заходів, зразки дидактичного матеріалу тощо.
9. Підготувати науково-методичний аналіз досвіду роботи викладача. Обговорити висновки і пропозиції на педагогічній раді навчального закладу.
10. Визначити форми узагальнення та поширення педагогічного досвіду.

2. Критерії оцінки перспективного педагогічного досвіду

I Актуальність та перспективність

Даний педагогічний досвід по своїй суті відповідає провідним тенденціям та сприяє вирішенню основних завдань, що стоять перед системою освіти на сучасному етапі її розвитку.

II Наявність елементів новизни та наукова обґрунтованість

Кращий педагогічний досвід враховує закономірності процесу виховання й навчання учнів, ефективно застосування прогресивних моделей організації навчання, виховання розвитку особистості для відкриття нових форм, методів, способів педагогічної діяльності з виходом за межі відомого в науці.

III Результативність та дієвість

Стабільно високий реальний рівень розвитку, освіченості, вихованості в учнів, високий рівень навчально-виховного процесу, результативність досвіду вище за масові показники ефективності та якості.

IV Стабільність та повторювальність

За допомогою цих критеріїв оцінюється педагогічний досвід як перспективний та визначається можливість і доцільність вивчення для поширення, як кращого.

3. Етапи вивчення кращого педагогічного досвіду

1 рік

1. Формування теми та мети досвіду.
2. Опрацювання літератури.
3. Збір емпіричного матеріалу.
4. Відвідування занять.
5. Консультації та рекомендації.
6. Моніторинг знань учнів.

2 рік

1. Відвідування занять та інших форм НВП.
2. Консультації та рекомендації.
3. Частковий опис досвіду.
4. Аналіз діяльності викладача (попередній).

3 рік

1. Творчий звіт викладача.
2. Моніторинг знань учнів.
3. Аналіз діяльності викладача.
4. Опис досвіду.
5. Обговорення узагальнених матеріалів на засіданні педагогічної ради.
6. Висновки та рекомендації.
7. Оформлення матеріалів для затвердження.

4. Основні вимоги до оформлення матеріалів перспективного педагогічного досвіду

4.1. Структура матеріалів перспективного педагогічного досвіду

1. Титульний лист.
2. Зміст.
3. Рішення педагогічної ради навчального закладу.
4. Анотація.
5. Модель організаційно-педагогічної діяльності установи освіти (навчальний заклад, педагогічна рада) щодо поширення кращого педагогічного досвіду.
6. Характеристика автора досвіду (надає керівництво навчального закладу).
7. Опис змісту досвіду.

8. Додаток до досвіду роботи.

4.2. Структура змісту досвіду

I Зміст

II Вступ

III Теоретична основа досвіду (короткий анотований огляд літератури)

IV Технологія досвіду

1. Узагальнені схеми (моделі).
2. Формулювання головної ідеї досвіду.
3. Формулювання гіпотези педагогічного дослідження (прогнозовані шляхи досягнення результату, обґрунтування цінності досвіду).
4. Постановка цілей і завдань досвіду.
5. Розкриття сутності досвіду (короткий виклад інформації щодо дослідження проблеми).
6. Ілюстративний опис узагальнень моделі реалізації досліджуваної технології (форм, методів, прийомів).

V Результативність досвіду

1. Результати анкетування.
2. Експертна оцінка заняття (педагогічної діяльності в цілому) викладача батьками, викладачами, учнями.
3. Результати контрольних зрізів з предмету.
4. Результати тестування учнів з метою вивчення динаміки реалізації їх особистісних якостей (мотиви навчальної діяльності, соціальна сфера, пізнавальна, вольова сфера і т. і.).
5. Рівень сформованості основних компетенцій учнів.

Результативність діагностичної роботи з вивчення кращого педагогічного досвіду оформлюється у вигляді таблиць, діаграм з коротким аналітичним коментарем.

VI Висновки (розміщуються на окремому листі)

VII Рекомендації

У рекомендаціях визначають подальші шляхи роботи для більш глибокого вивчення проблеми, приділяючи основну увагу пропозиціям щодо ефективного використання результатів дослідження. Рекомендації повинні носити конкретний характер і бути цілком підтверджені даною роботою. За необхідністю рекомендації можуть спиратися на додаткові матеріали, що наводяться в додатках.

VIII Список рекомендованої літератури з проблеми

IX Додатки

Додатки містять матеріал, що необхідний для розкриття повноти досвіду. У додатках можуть бути включені ілюстрації, дидактичний матеріал, фотографії, описи методик, комп'ютерних програм, авторських програм варіативного компонента, індивідуальних програм для учнів з предмету, розроблених у процесі виконання роботи, творчі роботи учнів, а також таблиці, діаграми, що ілюструють результативність досвіду. Варто звернути увагу на обов'язкове включення системи розробок уроків з визначеної теми і позакласних заходів, що є міні-моделлю, проекцією педагогічних ідей у системі навчання.

Систему розробок занять рекомендується супроводжувати методичним аналізом теми, що складається з наступних компонентів: основна ідея теми, основні змістовні лінії теми, основна мета (дидактична, розвиваюча, виховна), основні вимоги до знань і умінь, методи роботи.

Узагальнений досвід **супроводжується наступними документами:** поданням, анотацією та характеристикою на автора.

Подання адресується голові навчально-методичної ради НМЦ ПТО, директору Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти і містить прохання розглянути авторські матеріали (підтвердження педагогічного звання). У поданні також зазначається інформація про автора: ПІБ, посада, місце роботи, педагогічне звання (якщо є); дається коротка вказівка про те, коли і ким вивчені та розглядалися матеріали досвіду.

Документ складається офіційною особою, яка його і засвідчує.

Проте поширення, впровадження, використання й освоєння педагогічного досвіду можливе лише за певних умов:

1. Досвід вивчено, узагальнено та схвалено на педагогічній раді навчального закладу (на рівні області - навчально-методична рада).
2. Існує наказ про поширення, впровадження, використання й освоєння педагогічного досвіду.
3. Педагогічний досвід апробовано в навчальних закладах зацікавленими педагогічними працівниками, після закінчення якої встановлено відповідність одержаних результатів очікуваних (протокол засідання педагогічної ради навчального закладу).

5. Технологія поширення, впровадження, освоєння перспективного педагогічного досвіду

1. Ознайомлення викладачів із досвідом, роз'яснення його переваг порівняно з традиційними методами, підходами, прийомами.
2. Створення сприятливих умов для розвитку творчості викладачів.
3. Презентація досвіду на засіданнях методичних об'єднань, семінарах, засіданнях педагогічної та навчально-методичної рад, науково-практичних конференціях тощо.

4. Проведення майстер-класів, педагогічних симпозіумів, естафет педагогічного досвіду.
5. Випуск методичних посібників, інформаційно-методичних бюлетенів, анотованих каталогів, підготовка та публікація статей із теми досвіду в періодичній пресі.
6. Популяризація за допомогою технічних засобів навчання – створення фільмів, відео- та медіатеки.

Кожна форма науково-методичної роботи виконує важливу роль, оскільки сприяє підвищенню фахової майстерності педагогічних працівників, їх конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг.

На завершення процесу подаються дані до Картотеки перспективного досвіду і педагогічних інновацій у НМЦ ПТО, Закарпатський ІППО (зразок картки додається).

Список використаної літератури

1. Закон України «Про освіту». – К., 1996.
2. Державна Національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). – К., 1994.
3. Бікбаєва Л. Про вивчення, узагальнення та впровадження прогресивного педагогічного досвіду: Методичні рекомендації / Л. Бікбаєва – К., 2005. – 223 с.
4. Василенко Н.В. Система управління перспективним педагогічним досвідом педагогів: технологія виявлення, вивчення, узагальнення, поширення, оцінювання / Н.В. Василенко // Шкільний світ. – 2013. - №13-15. – С. 46-70.
5. Денисюк Л. Формуємо творчу особистість / Л. Денисюк – К., Шкільний світ, 2007. – С. 56.
6. Мельник Н.А. Нові форми впровадження та поширення педагогічного досвіду як важлива умова створення інноваційного освітнього середовища // Н.А. Мельник. – 2013. - №34-36. – С. 88-93.
7. Місюченко Н. Впровадження у навчально-виховний процес прогресивного досвіду: Методичні рекомендації / Н. Місюченко – К., 2005. – С. 223.
8. Палійчук Н. Основні напрямки методичної роботи в навчальному закладі: Методичні рекомендації / Н. Палійчук, С. Комісарова, Т. Караванова // Завучу. – 2009. - № 2.
9. Руснак Т. Методика вивчення та узагальнення педагогічного досвіду / Т. Руснак // Шкільний світ. - 2007. – С. 5.
10. Чепурна Н. Впровадження у практику досягнень науки та передового педагогічного досвіду / Н. Чепурна // Шкільний світ. - 2007. – С. 26.

Міністерство освіти і науки України

Назва навчального закладу

Назва досвіду

ПІБ автора, його посада,
кваліфікація, вчений ступінь, звання

Ужгород 2014

Картка виявлення та вивчення педагогічного досвіду*

1. Навчальний заклад (повна назва) _____
2. Автор досвіду (прізвище, ім'я, по батькові викладача) _____
3. Стаж роботи _____
4. Тема досвіду _____
5. Сутність досвіду (коротка анотація творчих знахідок викладача) _____
6. Терміни вивчення та узагальнення _____
7. Хто вивчає та узагальнює (прізвище, ім'я, по батькові та посада) _____
8. Методи вивчення _____
9. Форма узагальнення _____

Дата «__» _____

П.І.Б. директора (підпис)

*Картка виявлення та вивчення педагогічного досвіду повинна зберігатись в методичному кабінеті навчально закладу

Картка вивчення та узагальнення перспективного педагогічного досвіду*

1. Навчальний заклад (повна назва) _____
2. Автор досвіду (прізвище, ім'я, по батькові викладача) _____
3. Стаж роботи, дисципліна _____
4. Тема досвіду _____
5. Суть досвіду (коротка анотація творчих знахідок викладача) _____
6. Вид досвіду _____
7. Хто представляє досвід (директор, заступник директора, методист) _____

Дата «__» _____

П.І.Б. директора (підпис)

*Картка вивчення та узагальнення перспективного педагогічного досвіду подається до Картотеки перспективного педагогічного досвіду у НМЦ ПТО

План роботи методичної комісії з вивчення і впровадження педагогічного досвіду (примірний)

- Зустріч у «творчій лабораторії викладача» з метою ознайомлення з навчально-методичною базою (ПШБ, термін).
 - Відвідання серії уроків викладача з метою вивчення методики застосування інтерактивних методів навчання.
 - Розробка серії дидактичних матеріалів та дискусійних завдань, які б сприяли впровадженню інтерактивних методів навчання на уроках членами методичної комісії.
 - Апробація розроблених дидактичних матеріалів на уроках.
 - Розробка окремих моделей уроків із запровадженням інтерактивних методів навчання.
 - Аналіз результативності вивчення і впровадження педагогічного досвіду, його впливу на якість навчальних досягнень учнів.
- У плані вказуються терміни та відповідальні за виконання.

Картотека перспективного досвіду і педагогічних інновацій
НМЦ ПТО в Закарпатській області

Інформаційна картка передового досвіду (педагогічної інновації)

Автор досвіду _____

(ПІБ) фахові характеристики

Хто, коли вивчав досвід, у якій формі він узагальнений (опис, стаття, альбом, плакат, буклет, інформаційно-методичний листок, інформаційний бюлетень, доповідь, методична розробка, кінофільм, відеозапис, диск)

Ким схвалений досвід: _____

Де, коли, ким досвід упроваджено (упроваджується) у педагогічну практику

Заходи щодо впровадження (авторська школа, школа кращого досвіду, експериментальний майданчик тощо):

Короткий опис технології досвіду

Публікації матеріалів досвіду

Заключний висновок про досвід

ПЛАН
вивчення досвіду

1. Чий досвід вивчається _____
2. Тема, що вивчається _____
3. Термін вивчення _____
4. Хто вивчає _____

Зміст	Відмітка про виконання
Методи ознайомлення з досвідом	
- анкетування педагога;	<i>рік, виконано</i>
- бесіда з викладачем, майстром в/н;	
- відвідування уроків;	
- аналіз плануючої документації;	
- проведення контрольних зрізів знань;	
- бесіда з учнями.	
- анкетування учнів.	
Матеріали, які готує викладач, майстер в/н.	
- плани роботи поурочні;	
- методичні розробки тем;	
- методичні розробки уроків;	
- сценарії позакласних заходів;	
- щоденник класного керівника;	
- доповіді, повідомлення;	
Форма узагальнення досвіду	
- планування та проведення відкритих уроків, виховних заходів;	
- творчий звіт викладача;	
- узагальнення та оформлення матеріалів досвіду відповідно до вимог;	
- підготовка матеріалів та участь у обласних конкурсах;	
- висвітлення проблеми в роботі школи передового досвіду;	
- підготовка матеріалів для узагальнення в НМЦ ПТО.	

**ПЛАН
ВИВЧЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ДОСВІДУ РОБОТИ ВИКЛАДАЧА
(МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ)**

Досвід вивчає заступник директора ПТНЗ з навчально-виробничої, навчальної або навчально-виховної роботи, методист.

Тема досвіду: _____

I Організаційна робота

Жовтень-листопад

- опрацювання методичної літератури з проблеми;
- визначення разом із викладачем, майстром виробничого навчання, вихователем гуртожитку, класним керівником шляхів реалізації обраної проблеми;

Листопад

самооцінки професійної діяльності викладача, майстра під час атестації

1	Мій досвід вивчався, узагальнювався, представлявся: - навчальним закладом (методкомісією, методистом, педрадою) - навчально-методичним кабінетом ПТО у Закарпатській області - іншими методичними установами	- 3 бали - 5 балів - 10 балів
2	Працюю: - під контролем адміністрації ПТНЗ - на довірі	- 4 бали - 10 балів
3	Атестувався: - на II категорію - на I категорію - на вищу категорію Присвоєно педзвання: - старший викладач - викладач-методист	- 2 бали - 3 бали - 5 балів - 5 балів - 10 балів
4	Підготував учнів – переможців олімпіад, конкурсів професійної майстерності: - I етапу (внутрішньоучилищного) - II етапу (обласного) - III етапу (Всеукраїнського)	- 3 бали - 6 балів - 10 балів
5	Друкувався у: - газеті - журналі, збірнику	- 5 балів - 10 балів
6	Виступив з концепціями, доповідями на: - методичних заходах у ПТНЗ - обласних методичних заходах	- 3 бали - 5 балів
7	Брав участь у конкурсах «Класний керівник року», «Керівник закладу освіти», «Майстер року» та інших: - обласних - Всеукраїнських	- 10 балів - 15 балів
8	Розробив: - методичні рекомендації - авторські програми - посібник - міні-підручник	- 5 балів - 5 балів - 10 балів - 10 балів
9	Брав участь у роботі професійних об'єднань педпрацівників: - у навчальному закладі - у обласних методичних секціях	- 3 бали - 5 балів
10	Нагороджувався: - подякою - грамотою - премією - відзначався у наказі	- 3 бали - 3 бали - 3 бали - 3 бали

Етапи вивчення досвіду (орієнтовно)

Рік	Основні питання	Зміст роботи	Терміни
1-й	Організаційні питання вивчення досвіду	1. Формування теми і мети досвіду	Вересень
		2. Опрацювання літератури з психології	Вересень-листопад
		3. Збір емпіричного матеріалу	Вересень-листопад
		4. Відвідування уроків	Жовтень-березень
		5 Консультації, корекція діяльності	Січень-травень
		6. Контрольні заміри знань учнів	Грудень-травень
2-й		7. Відвідування уроків та інших форм навчально-виховного процесу	Вересень-квітень
		8. Консультації і корекція	Вересень-квітень
		9. Частковий опис досвіду	Квітень-травень
		10. Аналіз діяльності педагога (попередній)	Січень-травень
3-й		11. Творчий звіт викладача	Листопад-грудень
		12. Контрольні заміри знань учнів	Грудень
		13. Аналіз діяльності викладача (кінцевий)	Грудень
		14. Опис досвіду	Жовтень-грудень
		15. Обговорення узагальнених матеріалів на засідання педради (ради методкабінету тощо)	Січень
		16. Рецензування матеріалів досвіду	Січень-березень
		17. Оформлення матеріалів для затвердження	Січень-березень

Пам'ятка педагогічному працівнику, який аналізує свій досвід та готується до виступу перед колегами

Вам належить виступити з доповіддю про досвід вашої роботи на педагогічних читаннях. Оскільки педагогічні читання збирають весь педагогічний колектив, то досвід вашої роботи ви маєте не стільки розкрити на конкретному матеріалі вашого предмета, скільки виявити загальнометодичну логіку, тобто аспекти, важливі й суттєві для аудиторії загалом.

Будь ласка, не забувайте, що ваш виступ має виконувати функції навчання дорослих (у вашому випадку колег).

Щоб виступ був максимально корисним, він повинен мати адресата, враховувати конкретні проблеми та їх причини в конкретних викладачів. Для цього до початку виступу потрібно з'ясувати:

а) які проблеми й чому виникають у діяльності викладачів (на підставі діагностичних анкет, індивідуальних бесід або опитувальника);

б) структурувати, тобто уявити собі ці проблеми, які можуть підказати вам мету й завдання виступу, а також необхідний зміст, який слід розкрити у вигляді певних компонентів (якщо потрібно, показати його на конкретних зразках діяльності).

Щоб узагальнення й розповідь про досвід були змістовними, слід дотримуватися певних вимог, які можуть стати логіко-композиційним каркасом виступу. Розповідаючи про досвід, **потрібно:**

1. Розкрити потребу, що зумовила ваш пошук (оскільки потреба виникає, коли треба розв'язати певне протиріччя між складністю теоретичних знань і необхідністю знань прикладних; між об'єктивною складністю матеріалу й необхідністю зробити його доступнішим тощо).

2. Розкрити задум у цілісному контексті з найважливішими внутрішніми зв'язками, систему умов у їхній послідовності, що гарантують досягнення найвищих результатів.

3. Розкрити методику в усій її операційній повноті як цілеспрямовану діяльність через певну мету і завдання, організацію способів діяльності, тобто форми, методи, цікаві прийоми тощо.

Оскільки в реалізації будь-якої цілеспрямованої діяльності існують етапи (планування – здійснення – аналіз, контроль і корекція результатів), доцільно вказати, які моменти обов'язково мають враховуватися на цих етапах.

4. Розповісти про виявлені труднощі, можливо негативні наслідки (наприклад, у плануванні, постановці завдань, виборі адекватного й оптимального педагогічного засобу, визначенні кількості завдань і питань, які потрібно вивчити на уроці).

5. Розкрити потреби, які задовольняє досвід, і межі його застосування.

6. Помилки, яких припустився викладач у процесі становлення досвіду й визначення умов, коли його використання небажане й

неприпустиме.

7. Осмислення питань, які не вдалося вирішити і які потребують подальшої поглибленої роботи.

Врахування реальних ускладнень і дотримання логіки розповідей полегшить перенесення вашого досвіду на діяльність інших педагогів.

Досвід може бути розкритий через певні технологічні прийоми й засоби, добре відомі вам, а саме: конкретизацію, порівняння, лексико-семантичний переклад (розкриття змісту мовою, зрозумілою й доступною іншим), аналітичні судження й висловлювання, що допомагають з'ясувати, як саме викладач розв'язує педагогічні методичні проблеми, як активізує учнів, робить складний матеріал доступним тощо.

Оформлення доповіді

Викладачеві, який узагальнює й оформляє в доповіді свій досвід підвищення успішності, можна рекомендувати такий план:

1. Заголовок роботи – дуже важлива частина (часто те, про що повідомляють у доповідях, не відповідає у доповідях, не відповідає заголовку).

2. Прогалини в знаннях учнів і причини цих прогалин – це вступна частина, логічний підхід до головного, мотивування вашої доповіді, відправна точка.

3. Ваш досвід із поліпшення прийомів і методів навчання (уроки, домашнє завдання, позакласна робота) – це основна частина. Заради цього вся доповідь. Цієї частини стосується заголовок. Тут найбільше фактів, тут аналіз і логіка. Саме в цій частині формується система роботи, тут подано ваш досвід як систему.

4. Досягнення й прорахунки.

Важливий не прийом, а його результат. Що вдається добре, які питання ще не вирішено, а які викликають сумнів?

5. Висновки й пропозиції. Зрозуміло, що в цій частині формулюють закономірності, педагогічні обґрунтування, рекомендації, дають перспективні зауваження: над чим іще треба працювати?

6. Виступити з доповіддю на засіданні методичного об'єднання. Це також безпосередньо стосується оформлення досвіду, оскільки в обговоренні з'ясовують прорахунки, недоліки, які в майбутньому треба усунути.

7. Редагування й презентація на педагогічних читаннях. Особистість автора має відчуватися в усій системі викладу.